

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 9Co/138/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8815210466
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 12. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Monika Jusková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2018:8815210466.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Moniky Juskovej a sudkýň JUDr. Jany Burešovej a JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. v spore žalobkyne: R. L., O.. XX.XX.XXXX, V. XXX XX O.Ž. M. XXX, Z.Č.. U. XXXX, XXX XX X. O. Z., zastúpená: JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom so sídlom Sov. hrdinov 163/66, 089 01 Svidník proti žalovanému: POHOTOVOSTĚ, s.r.o. so sídlom Pribinova 25, 811 09 Bratislava, IČO: 35 807 598, o vydanie bezdôvodného obohatenia a určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou, č. k. 10C/99/2015 - 92 zo dňa 30.8.2017 takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Žalobkyni nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol: „I. Žalovaný je povinný vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie vo výške 581,67 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8.05 % ročne zo sumy 581,67 eur odo dňa 5.12.2015 do zaplatenia do 3 dní od nadobudnutia právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Súd určuje, že zmluvná podmienka v Zmluve o úvere č. XXXXXXXXX zo 4.4.2011 uvedená v bode 11.Všeobecných obchodných podmienok poskytnutia úveru v znení: „Tretina poplatku predstavuje dohodnutý úrok a zvyšné dve tretiny zahŕňajú náklady na vypracovanie a uzatvorenie zmluvy o úvere spolu so všetkou administratívou s tým spojenou“ je neprijateľná.

III. Žalobkyňa má voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.“

V odôvodnení rozhodnutia okrem iného uviedol, že dňa 4.4.2011 žalobkyňa ako dlžník uzavrela so žalovaným ako veriteľom Zmluvu o úvere č. XXXXXXXXXX. Na základe tejto zmluvy jej bol poskytnutý úver v sume 350 eur. Túto sumu sa dlžníčka zaviazala veriteľovi vrátiť zvýšenú o príslušný poplatok vo výške 346 eur, t. j. celkom sa zaviazala zaplatiť čiastku 696 eur. Žalovaná žalobcovi z poskytnutého úveru vrátila spolu sumu 931,67 eura, čo žalovaný nerozporoval.

Otázku základných náležitostí spotrebiteľskej zmluvy, otázku sankcií za nesplnenie spotrebiteľa, ako aj otázku možného rozhodcovského konania treba považovať za tak dôležité, že musia byť uvedené v samotných zmluvách a nie vo všeobecných obchodných podmienkach, ktorým spotrebiteľ vo všeobecnosti prikladá menší dôraz ako zmluve samotnej. Najpodstatnejšou otázkou zmluvy o úvere je otázka odplaty. Spotrebiteľovi - dlžníkovi musí byť na prvý pohľad zreteľne sprístupnené, akú odplatu za poskytnutie peňažných prostriedkov má zaplatiť a z čoho táto odplata pozostáva. Formulácia použitá žalovaným (naviac len vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru), že: „Tretina poplatku predstavuje dohodnutý úrok a zvyšné dve tretiny zahŕňajú náklady na vypracovanie a uzatvorenie zmluvy o úvere so všetkou administratívou s tým spojenou“, zásadám poctivosti a transparentnosti nezodpovedá. Naviac, poplatok predstavuje odplatu, ktorá má dodávateľovi refundovať náklady spojené

s poskytnutím určitej služby. V prejednávanej veci má však poplatok výšku cca 66 % poskytnutej sumy a teda tvorí prevažnú časť odplaty dodávateľa, ktorá predstavuje cca 87,5 % ročne. Prostredníctvom poplatku tak dodávateľ neuhrádza svoje oprávnené náklady ale generuje podstatnú časť svojho zisku, čo súd považoval za neprípustné.

Úrok vo výške 32 % ročne (1/3 dohodnutého poplatku) je nepochybne minimálne v rozpore so zásadou dobrých mravov a preto úverová zmluva s poukazom na § 39 Občianskeho zákonníka nemôže byť v tejto časti platná. Žalovaný sa tak na úkor žalobkyne bezdôvodne obohatil o sumu 581,67 eura, t.j. o sumu, o ktorú žalobkyňa uvedený úver preplatila z neprijateľnej a teda neplatnej zmluvnej podmienky - bodu 11 2.veta Všeobecných podmienok poskytnutia úveru. Podľa § 457 Občianskeho zákonníka je preto žalovaný povinný žalobkyni túto sumu vrátiť.

O trovách konania súd rozhodol podľa § 262 a nasl. v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Žalobkyňa bola v konaní plne úspešná, preto jej súd priznal voči žalovanému plný nárok na náhradu trov konania.

2. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný dôvodiac ust. § 365 ods. 1 písm. b), d), f) a h) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Uviedol, že v zmluve je výslovne určený účel uzatvorenia zmluvy - zamestnanie, preto je dlžník vyňatý spod statusu spotrebiteľa. Namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia a jeho nepreskúmateľnosť. Má za to, že rozhodcovský rozsudok SR 03588/12 zo dňa 6.8.2012 tvorí prekážku právoplatne rozhodnutej veci. Podľa žalovaného žalobca nepreukázal naliehavý právny záujem. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok zrušil a vec vrátil súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Zároveň si uplatnil náhradu trov konania, vrátane odvolacieho konania.

3. Žalobkyňa sa k odvolaniu žalovaného nevyjadрила.

4. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku, účinného od 01.07.2016, ďalej len „CSP“) vychádzajúc z ust. § 470 ods. 1 CSP, preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je neopodstatnené.

5. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v takom rozsahu, v ktorom sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastane suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví aj medze, v ktorých má odvolací súd po stránke kvalitatívnej rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov uplatnených žalovaným, to či súd prvej inštancie svoje rozhodnutia riadne odôvodnil, vychádzajúc z toho, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky, II. ÚS 78/05).

6. K námietke o nespotebiteľskom charaktere zmluvy odvolací súd uvádza, že v zmluve o úvere okrem údajov potrebných na identifikáciu žalobkyne (meno a priezvisko, bydlisko, rodné číslo, číslo občianskeho preukazu), iné údaje umožňujúce identifikovať ju ako podnikateľa uvedené nie sú. V kolónkach umožňujúcich identifikovať žalobkyňu ako subjekt konajúci v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti je označený účel úveru „zamestnanie“. Z obsahu spisu nevyplýva, že by žalobkyňa pri uzatváraní zmluvy konala v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. V zmluve o úvere je označená len ako fyzická osoba (menom, priezviskom, bydliskom, rodným číslom, číslom OP). V prípade pochybností, či ide o spotrebiteľskú zmluvu, má dôkazné bremeno na preukázanie nespotebiteľského charakteru zmluvy dodávateľ (veriteľ). Existujúce pochybnosti je potrebné odstrániť spôsobom známym pre dôkazné konanie, čo znamená, že aj nespotebiteľský charakter zmluvy musí byť preukázaný bezpečne - spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti. Bezpečným preukázaním nemôže byť len uvedenie účelu úveru ako „zamestnanie“, pričom absentuje odpoveď na otázku, aký konkrétny súvis s (údajnou) podnikateľskou činnosťou, resp. zamestnaním dlžníka vôbec uzavretie príslušnej zmluvy má. S poukazom na interpretačné ustanovenie § 54 Občianskeho zákonníka je namieste pri pochybnostiach o obsahu zmluvy výklad priaznivejší pre spotrebiteľa, t. j., že dôkazné bremeno na preukázanie toho, že úver bol poskytnutý na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania, je na dodávateľovi. Vzhľadom na uvedené odvolací súd v zhode s názorom súdu prvej inštancie uzavrel, že zmluva o úvere je

spotrebiteľskou zmluvou v zmysle § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého je irelevantná právna forma zmluvy.

Pokiaľ žalovaný v odvolacom konaní predložil dôkaz - Dodatok k zmluve o úvere zo dňa 4.4.2011, tak odvolací súd poukazuje na ust. § 366 CSP upravujúce tzv. novoty v odvolacom konaní. Žalovanému nič nebránilo predložiť tento dôkaz už v konaní pred súdom prvej inštancie.

Odvolací súd v tejto súvislosti dáva do pozornosti aj ust. § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka znení účinnom v čase uzavretia zmluvy, v zmysle ktorého zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. Zhodne s názorom súdu prvej inštancie má odvolací súd za to, že žalobkyňa má v zmluvnom vzťahu postavenie spotrebiteľa, zmluva o úvere je preto spotrebiteľskou zmluvou v zmysle § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

7. Jedným z odvolacích argumentov žalovaného bola nepreskúmateľnosť a neodôvodnenosť rozhodnutia. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že požiadavka na riadne a úplné odôvodnenie rozhodnutia predstavuje zásadu spravodlivého procesu, vyplýva to aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Judikatúra tohto súdu však nevyžaduje, aby na každý argument strany aj taký, ktorý nie je pre rozhodnutie významný, bola daná v odôvodnení rozhodnutia odpoveď. Špecifická odpoveď sa vyžaduje na taký argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúcim (Ruiz Torija c./ Španielsko z 09.12.1994, séria A, č. 303-A; Hiro Balani c./ Španielsko z 09.12.1994, séria A, č. 303-B).

V danej veci súd prvej inštancie podrobil súdnej kontrole zmluvu o úvere z hľadiska neprijateľnosti zmluvných podmienok. Na základe vykonaného dokazovania dospel k názoru, že predmetná zmluva v rámci súdnej kontroly neprijateľných zmluvných podmienok neobstoí, pričom svoje závery riadne odôvodnil.

Súd prvej inštancie vysvetlil, z akých dôvodov žalobe vyhovel, odôvodnenie jeho rozhodnutia zodpovedá kritériám odôvodnenia, ktoré sú upravené v § 220 ods. 2 CSP. Nie je možné konštatovať, že by rozhodovacím procesom došlo k odňatiu možnosti žalovaného konať pred súdom a k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces. Za odňatie možnosti konať pred súdom a za porušenie práva na spravodlivý súdny proces nie je možné považovať to, ak súd prvej inštancie neodôvodní svoje rozhodnutie podľa predstáv odvolateľa.

8. Relevantným nie je taktiež tvrdenie žalovaného o absencii naliehavého právneho záujmu. Je potrebné uviesť, že v danom prípade bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno vo vzťahu k preukázaniu naliehavosti právneho záujmu na určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky nezaťažuje žalobkyňu, keďže vyplýva zo zákona. Ustanovením § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka je daný právny záujem spotrebiteľa na určení neplatnosti neprijateľnej zmluvnej podmienky, ktorá spôsobuje nerovnováhu v postavení účastníkov zmluvy. Odvolacia námietka žalovaného obstať preto nemôže. Spotrebiteľ má právo, aby jeho právne postavenie nebolo spochybňované existenciou neprijateľnej zmluvnej podmienky a nie je preto rozhodné, či dochádza aj k uplatneniu práva na plnenie vyplývajúce z neprijateľnej podmienky, keďže sa posudzuje, či zmluvná podmienka je z objektívneho hľadiska spôsobilá negatívne zasiahnuť do práv spotrebiteľa. Zo Smernice Rady 93/13 EHS z 5.4.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, čl. 6 bod 1, vyplýva povinnosť členských štátov zabezpečiť, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva neboli pre spotrebiteľa záväzné.

Zmluva, ktorá bola uzatvorená medzi žalobkyňou a žalovaným, je zmluvou formulárovou, obsah ktorej žalobkyňa ovplyvniť nemohla. Vzhľadom na uvedené postupoval súd prvej inštancie správne pokiaľ súdnej kontrole podrobil podmienky zmluvy z toho hľadiska, či nejde o podmienky neprijateľné.

9. K námietke týkajúcej sa prekážky právoplatne rozhodnutej veci odvolací súd opätovne dáva do pozornosti ust. § 366 CSP. Procesnú obranu spočívajúcu v tejto námietke žalovaný v konaní pred súdom prvej inštancie neuplatnil, rozhodcovský rozsudok do spisu nedoložil, v spise sa nenachádza ani rozhodcovská doložka či rozhodcovská zmluva. Vzhľadom na uvedené sa odvolací súd na túto námietku neprihliadal.

10. Za neprijateľnú zmluvnú podmienku je potrebné považovať podmienku vyvolávajúcu v neprospech spotrebiteľa, ktorý je slabšou zmluvnou stranou v záväzkovom vzťahu, hrubú nerovnováhu. Znak neprijateľnej zmluvnej podmienky naplňa nielen tá podmienka, ktorá je neprimeranou, ale aj podmienka, ktorá je neurčitá alebo je v rozpore s „ratio legis“ toho zákonného ustanovenia, podľa ktorého bola

dojednaná. V tomto zmysle za neprijateľnú zmluvnú podmienku správne súd prvej inštancie posúdil zmluvnú podmienku, ktorá vyjadruje finančný záväzok spotrebiteľa za plnenie, ktoré mu nie je po materiálnej stránke dodané a v skutočnosti slúži záujmom dodávateľa. Zo zmluvy vyplýva, že dlžník sa zaväzuje veriteľovi zaplatiť sumu poskytnutú ako úver zvýšenú o poplatok, ktorý predstavuje takmer 100 % z úverových prostriedkov. Odvolací súd je toho názoru, že požadovanie úhrady poplatku v takejto neprimeranej výške je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Nie je zrejmé, že by malo ísť o plnenie spotrebiteľovi po materiálnej stránke dodané a nemôže ísť ani o plnenie, ktoré by malo byť v záujme spotrebiteľa. Pokiaľ by mal mať veriteľ u spotrebiteľského úveru nárok na poplatok, je nevyhnutné, aby sa takýmto poplatkom platilo skutočné plnenie poskytnuté spotrebiteľovi, ktoré je súčasne v jeho záujme. To, či zmluva neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky v rozpore so zákonom alebo v rozpore so zásadou dobrých mravov, súd skúma aj bez námietky spotrebiteľa a v prípade zistenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky nepriznáva plnenie z takejto podmienky žiadané. To, že výška poplatku nie je limitovaná právnym predpisom neznamena, že žalovaný ako veriteľ mal by byť oprávnený na zaplatenie poplatku v akejkoľvek výške. Poplatok vo výške dosahujúcej takmer 100 % sumy poskytnutého úveru nemôže byť v súlade s princípom dobrých mravov, naopak vykazuje znaky civilnoprávnej úžery. Ak mal žalovaný za to, že poplatok je aj odplatom za úver v zmysle dohodnutých úrokov z úveru, je potrebné uviesť, že takáto konštrukcia vyjadrenia ceny úvery vo forme úrokov z úveru je neurčitá, neprehľadná a ak by aj poplatok za úver mal byť konštruovaný ako sumár platby za administráciu a úroky, nič to nemení na závere o jeho neprijateľnosti v zmysle výšky v pomere k samotnej sume úveru.

11. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny čo sa týka aj správnosti rozhodnutia o nároku na náhradu trov, odzrkadľujúceho výsledok v spore, podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

12. V odvolacom konaní bola fakticky plne úspešná žalobkyňa, ktorej vznikol zásadne nárok na náhradu trov odvolacieho konania (v zmysle § 255 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 396 ods. 1 CSP). Z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa bola v odvolacom konaní pasívna, k odvolaniu sa nevyjadřila, náhradu trov odvolacieho konania si neuplatnila, a podľa obsahu spisu jej ani žiadne trovy v odvolacom konaní nevznikli. Odvolací súd vychádzal z čl. 17 Základných princípov CSP zakotvujúcim procesnú ekonómiu. Rozhodovanie postupom najskôr podľa § 262 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP o priznaní nároku strane na náhradu trov konania a následne súdom prvej inštancie o výške náhrady trov konania, za situácie, keď oprávnenej strane žiadne trovy v konaní nevznikli, by bolo zjavne nielen nerozumné, ale i v rozpore so zásadou hospodárnosti civilného súdneho konania.

Pre aplikáciu ust. § 257 CSP vo vzťahu k náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd nezistil žiadne predpoklady, zo spisu nevyplývali.

13. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z.).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Podľa § 420 CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podľa § 421 ods. 1 CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Podľa § 421 ods. 2 CSP, dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n).

Podľa § 423 CSP, dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Podľa § 424 CSP, dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

Podľa § 427 ods. 1 CSP, dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Podľa § 427 ods. 2 CSP, dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

Podľa § 428 CSP, v dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Podľa § 429 ods. 1 CSP, dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Podľa § 429 ods. 2 CSP, povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.